Ernesto Milá

CHARBONNEAU-LASSAY ÉS A KATOLIKUS EZOTERIZMUS A HUSZADIK SZÁZADBAN

Az ezoterizmus tanulmányozói évszázadok óta újra és újra felteszik a kérdést: *„létezett valaha ezoterikus doktrína a katolicizmuson belül?"* Az erre adandó igenlő választ pedig mindig az a kérdés követi: *„léteznek-e olyan, a katolikus ezotériát felmutató titkos beavatási szervezetek, amelyek napjainkig fennmaradtak?"* E két kérdésre a huszadik század első harmadában egy figyelemre méltó ember, Louis Charbonneau-Lassay igenlő választ adott. Charbonneau több volt a *Le Bestiaire du Christ* (Krisztus bestiáriuma) című könyvet összeállító tudósnál, és szülőföldje, Loudun középkori emlékeinek fáradhatatlan tanulmányozójánál. Charbonneau a legmesszebbmenőkig elismerte René Guénon munkásságát, és katolikus nézőpontból teljessé tette azt.

EGY TUDÓS ÉLETRAJZA RÖVIDEN

Louis Charbonneau-Lassay 1871-ben Loudunben született, abban a Poitou tartományban, ahol igen gazdagon maradtak fenn a kelták és a középkori Franciaország emlékei. A környék nagy tisztességben álló, egyik legősibb családjából származott, szülei Louis Charbonneau és Hélène Chaveneau voltak. Az első Charbonneau nem sokkal a második évezred kezdete után, 1087-ben tűnt fel Loudunben.

A hugenotta sereg 1568-ban földig rombolta a Charbonneau-k házát. Elszegényedtek, s le kellett mondaniuk a nemesi címer használatáról. Mindezek ellenére, akik a huszadik században ismerték Louis Charbonneaut-t, mind azt mondták róla, hogy *„ősi nemesség mutatkozott benne, amely jellemében mély nyomot hagyott"*.

Jó tanuló, a karmeliták martray-i régi rendházában működő Szent Gábriel Testvérek elemi iskolájába íratták be, ahol minden adott volt ahhoz, hogy gondolkozni kezdjen a vallásos élet útjára lépésen. És csakugyan, novíciusként ugyanennek a rendnek a központjába költözött. Ott, a vendée-i Saint Laurent sur Sèvre-ben patrológiát kezdett tanulni.

Egy év múltán a noviciátusból befogadták a Kongregációba René néven, s amíg annak tagja volt, Poitiers-ben és Moncautant-ban órákat is tartott. Egy helyi tudós, Moreau de la Ronde vezette be a régészet világába, arra a területre, amelyen Charbonneau hamar komoly ismertségre tett szert, majd tiszteletbeli tagja lett számos franciaországi régészeti társaságnak. Az 1900-as Világkiállításon régészeti tárgyak és az újkőkorszakból származó kovakő szerszámok gyűjteményét mutatta be. Barátjával, Geoffroy de la Villebiot-val számos menhirt tanulmányoztak a környéken, egy a Charbonneau-k birtokán is volt. Elsőként fedezték fel, hogy e menhireknek sokkal inkább áldozati, mint temetkezési funkciója volt.

1904-ben az egyház és állam szétválasztásáról szóló törvény miatt feloszlatták a Szent Gábriel Testvérek Kongregációját. Charbonneau, aki

ideiglenes fogadalmát minden évben megújította, visszatért a világi rendbe. Ekkora már tudósként egyre nagyobb híre volt. Felvették a Szent Péter Közbenjáróinak Római Rendjébe, és a poitiers-i régészeti kongresszuson odaítélték neki a Francia Régészeti Társaság becsületérmét. Kitüntetések és elismerések kísérték végig gazdag életművét, melyben a népművészet, a legendák, az őstörténet, a történelem, a régészet és a numizmatika is helyet kapott. A *Les châteaux de Loudun* (Louduni kastélyok) című könyve – melyet az első világháború fegyverropogása alatt írt – az első, amit áthat az ezoterikus szimbolizmus. Ekkortól kezdi sejteni, hogy földalatti módon fennmaradt a katolikus ezoterizmus.

A tradicionális katolikus szimbolizmus

Louduni, a Rue du Faubourg Saint Lazare 2. szám alatt lévő otthona rendi központ volt, s majdhogynem érintetlenül és eredeti struktúrájában őrződött meg: a máltai keresztes kandallót magában foglaló tágas szalon, a kolostori típusú kert és a gótikus ablakok amolyan időn kívüliségbe helyezték lakóhelyét.

Charbonneau egész életében anyagot gyűjtött hozzá, de a könyv, amelyet a rendről akart írni, csak terv maradt. Kutatója volt a mesterségbeli hagyományoknak, írt a régió kastélyainak és házainak mesterjegyeiről.

Charbonneau neve egyedülálló a keresztény szimbolizmus és a középkori titkos csoportok ezoterizmusának kutatásában. Következtetéseit rendszeresen publikálta különböző tradicionális ihletettségű folyóiratokban, amilyen a *Regnabit*, a katolikus karakterű *Le Rayonnement Intellectuel*, a *Le Voile d'Isis*, a guénoni indíttatású *Études Traditionnelles* és a Paul le Cour-féle *Atlantis*. Dubois bíboros felkérésére tizenöt évet fordított a *Le Bestiaire du Christ* megírására, erre a katolikus szimbolizmusról szóló hatalmas műre.

A *Bestiaire* ötlete a középkorra megy vissza. A korai keresztény szerzők ihletésére Sevillai Szent Izidor, Szent Jeromos, Vincentius Bellovancensis és a Physiologus működtek közre a középkori bestiáriumok elkészültében. E művek az állati világot, szimbolikus jelentéssel felruházott lényeket mutatnak be, melyek megtanítják az embert saját rendeltetésére és Isten nagyságára. A *Le Bestiaire du Christ* éveken át rendkívül keresett volt a gyűjtők körében.

Charbonneau ebben az időben kezdett érdeklődni a hermetika és a hermetikus emblematika iránt. Egy súlyos gégefertőzés következményeképpen megszakította előadásait, mert akadályozta a szavak kimondásában, és abban, hogy hosszabban beszéljen. Betegsége gondviselésszerűnek bizonyult, ettől kezdve ugyanis emelkedett tanulmányainak, cikkeinek minősége és mennyisége. Ebben az időszakban írta a már említett *Les châteaux de Loudun* című munkáját, a mestere [M. Moreau *(a szerk.)*] által 1858 és 1870 között összegyűjtött [archeológiai *(a szerk.)*] anyagot kiegészítve. Szintén ekkor fogott grafikusi tevékenységéhez, s valamennyi cikkét rajzokkal és metszetekkel egészítette ki. Úgy tartotta, hogy a képek *„a spirituális élet csodálatos táplálékai"*. Ex libriseket, címereket, szentképeket, geometriai szimbólumokat, pajzsokat rajzolt, tárgyleírásokat készített. A louduni Martray-templom Gyógyító Miasszonyunk (Notre Dame de Recouvrance) kápolnájának ólomüvege is az ő munkája.

1928-tól kezdődően a térség számos épületét, műemlékét osztályozta és restaurálta. Régészeti gyűjteményét 1945-ben a városházának adományozta, amiből egy kis múzeumot alapítottak.

1933-ban feleségül vette Hélène Ribière-t, de tíz évvel később özvegységre jutott. Ebben az időszakban tört ki a második világhábo-

rú. Franciaországot elfoglalták a németek, a Charbonneau-k házát hivatali központtá alakították. Új vendégeit lenyűgözte bölcs tekintélyével, nagyrabecsüléssel figyelték megnyilatkozásait. A bejárati ajtó feletti feliraton ez állt: *Benedictio Dei Maneat Super Ingredientes Et Bonitas Eius Protega Egrediente* (Isten áldása kísérje a belépőket és jósága védelmezze a kilépőt).

Élete végéig szenvedett gyógyíthatatlan gégebetegségében. Energiáit életműve befejezésére fordította, noha legambiciózusabb munkái – a Florárium, a Lapidárium, a Vulnerárium, a helyi írások a szakmai testületekről és Loudun utcáiról, valamint a Szent Radegundáról szóló legendák gyűjteménye – jegyzetekben befejezetlenül maradtak.

Louis Charbonneau-Lassay (1871–1946), francia tudós, szimbólumkutató, a Benső Csillag 20. századi tagja, a Paraklétosz Testvériség megújítója

CHARBONNEAU FIGYELEMRE MÉLTÓ LÁTOGATÓI

Louduni lakhelyének látogatói között éppúgy megtalálhatjuk Felix Anizan atyát, Olivier de Fremond-t, Georges Auguste Thomast (Tamos), Marcel Clavelle-t (Jean Reyor), Luc Benoist-t, mint Sai Taki Movit, aki Charbonneau számára, mint „tanult ázsiai" rejtélyes személyiség volt. Magyarázatokat szolgáltatott neki a szvasztikáról, amelyet *„Mongóliában és a szomszédos területeken bizonyos igen zárt körökben megőriztek"*.

Sai Taki Movi jelenléte kapcsolatot tételezett fel a mongol eredetű keleti beavatási szervezettel, a „Teshu-Maruval", amely 1913–14-ben érkezett Európába Swami Narad Mani közbenjárásával. A Hiran Singh néven ismert hindú férfi, aki ebben az időben közreműködött a *La France antimaçonnique* című katolikus folyóirat készítésében, erősen fellépett a szabadkőművesség és a teozófus szekták ellen. Hiran Singh bocsátotta Guénon rendelkezésére annak az anyagnak egy részét is, amelyet a Teozófiai Társulat elleni vitairatában felhasznált. Sőt, Hiran Singh mutatta be Guénonnak Bo Yin Rât, a német ezoteristát és festőt a Teshu-Maru egyetlen európai beavatottjaként. A korábbi években a Teshu-Maru és más keleti beavatási szervezetek részéről Nyugaton kapcsolatot kialakítani igyekvő Sai Taki Movi itteni látogatása okaként nem elképzelhetetlen, hogy e szervezetek aggódtak a keleti spiritualitás Teozófiai Társulat általi meghamisítása miatt.

TRADICIONALISTA KATOLIKUS KÖRÖK

1921 és 1929 között a *Regnabit* című folyóiratban, valamint egészen 1919 és 1939 között a *Le Rayonnement Intellectuel*ben, s ugyanebben az időben az *Atlantis*, a *Le Voile d'Isis* és az *Études Traditionnelles* hasábjain megjelent számos tanulmányában Charbonneau a Krisztus-emblematikára fordította figyelmét, a *Le Bestiaire du Christ* megjelenéséig. Csupán a *Regnabit*ban hetven cikket publikált a témában.

„A Szent Szív egyetemes folyóirata" alcímmel kiadott *Regnabit* 1921 júniusában kezdte meg intellektuális útját, a Szeplőtelen Szűz Kongregáció oblátusa, Felix Anizan atya kezdeményezésére, aki *„a Szent Szív tanításának és áhítatá-*

Pierre de Rohan (1451–1513), Gié és Franciaország marsallja, az Isteni Paraklétosz Lovagi Testvériségének első nagymestere

nak apostola" volt, s akinek számtalan értekezése jelent meg a témában. Anizan meg volt róla győződve, hogy *„a Szent Szívnek nincs méltó helye a keresztény életben, a katolikus gondolkozásban"*. Úgy ítélte meg, hogy szükség van egy tudományos folyóiratra, amely ezeket a témákat járja körül különböző – dogmatikai, morális, aszketikus, misztikus, liturgikus, művészi és történelmi – nézőpontokból.

Anizan atya a paray-le-moniali Szent Szív vallási központtal együttműködve valósította meg tervét. Az első munkatársak között volt a jezsuita Hamon, a bencés Demaret, Hoffet oblátus, Gabriel de Noaillat, a központ titkára, a későbbiekben pedig Léon Cristiani főpap is. Mint tudni lehet, Hoffet kapcsolódott Joséphin Péladan rózsakeresztes köréhez, és benne volt a „La Sapinière" (A Fenyves) nevű titkos katolikus társaságban, amely a századelőn rejtett információs hálózatot létesített a Vatikán tradicionalista köreivel. Hoffet volt az is, aki megpróbálta megfejteni Bérenger Saunière atyának a kis rennes-le-château-i templomban talált kéziratait, melyek megalapozták az apró pireneusi falu kincséről szóló legendát.

A folyóirat egy patrónusi bizottság segítségével indult el, amelyben benne volt Dubois bíboros, Párizs érseke és tizenöt főpap számos helyről, közöttük Dom Gariador, Monte Cassino apátja. Egyházi jóváhagyását 1924. március 10-én kapta meg a folyóirat, amikor a szerkesztőség speciális apostoli áldásban részesült Őszentsége államtitkárán, Pietro Gasparrin keresztül.

Charbonneau, miután 1921 júniusában a paray-le-moniali Nemzeti Eucharisztikus Kongresszuson megismerkedett Felix Anizannal, 1922 januárjában kezdett dolgozni a *Regnabit*nak. Első leadott írása arról a Baluarte de Chinonról szólt, akit templomosnak tartottak.

1925. január 22-én Madame Kirch védnöksége alatt Anizan atya, Charbonneau és más munkatársak megalapítják A Szent Szív Szellemi Kisugárzásának Társaságát (Societé du Rayonnement Intellectuel du Sacré-Cœur). Kiáltványuk ekként mutatott irányt: *„Úgy gondoljuk, hogy a Szent Szív kisugárzása a krisztusi idea teljessége, mely kezdetben megnyilvánult. Ez a szimbólum lényegi segítséget ad a gondolatnak, irányít és kötelez. E gondolat Krisztushoz vezet, egy királyi szimbólumban megjelenve, amely a régmúlt népeinél is egy sugallat kiáradásaként, fényforrásként jelent meg"*.

Ebben a közösségben egyidejűleg voltak jelen olyan elemek vagy tanítások, amelyek legfeljebb látszatra voltak egybevágóak. René Guénon ebben az időszakban tért át az iszlámra.

René Guénon és Charbonneau-Lassay szoros barátsága

Guénon 1925-től 1927-ig dolgozott a *Regnabit*nak. A *La France antimaçonnique*-kal folyó enigmati-

kus együttműködése alatt ismerte meg a Nyugati Régiségkereskedők Társaságának tagját, Olivier Fremond-t, aki bemutatta neki Charbonneau-t a szimbolizmus iránti közös érdeklődésük miatt. Guénon Charbonneau-nek köszönhetően lett a *Regnabit* munkatársa.

Guénon egy utalása szerint Charbonneau hozzáállása megváltozott a keresztény szimbolizmushoz és az ezoterizmushoz. Úgy vélte, *„gyerekes dolog lenne vitatni a középkori keresztény hermetika létezését és fontos szerepét"*. Ám ezzel nem mindenki értett egyet. Néhány neoskolasztikus kör eltávolodott Guénontól, a két férfi azonban folytatta közös munkáját.

Mondani szokták, hogy Charbonneau Guénon alárendeltje volt, és műveinek nincs más értéke, mint az utóbbi megerősítése. Ez nem igaz. Charbonneau munkássága független Guénonétól (másfelől azt is mondhatjuk, hogy utóbbié kapcsolatos Charbonneau-vel). Ahogy az sem igaz, hogy Charbonneau kettős életet élt volna: Guénon téziseinek nyilvános népszerűsítője a korszak retrográd katolikus köreiben, egyúttal viszont igen zárt iniciatikus élete volt nemcsak a guénoniánus szerveződésekben, de a katolikus ortodoxiától távol esőkben is. Ha valamit meg lehet állapítani vele kapcsolatban, az az, hogy életét mélyen meghatározták alapelvei: az ezoterikus szinteket, s ezeken belül az időtlen vallást kutató Charbonneau másmilyen katolikus volt.

Az ezoterizmus és a kereszténység összeegyeztethetőségéről folyó viták odáig vezettek, hogy 1929-ben búcsút kellett intenie a lapnak. Logikus módon vetődött fel, hogy a Societé de Rayonnement Intellectuel kiadásában egy másik folyóirat is jelenjen meg. Maga Charbonneau lett az elnöke – Paul Thomast helyettesítve – és az igazgatója a *Le Rayonnement Intellectuel* című folyóiratnak, amely először 1929 második felében jelent meg.

AZ ISTENI PARAKLÉTOSZ TESTVÉRISÉGE

Charbonneau 1938. szeptember 5-e és 12-e között több utalást tett a naplójában az *Études Traditionnelles* két szerkesztőjének – Marcel Clavelle (Jean Reyor) és George Thomas (Tamos) – louduni látogatásáról. *„Délutánra minden kész – írta –, a titkos csoporton kívül gyűltünk, ahol a régi Paraklétosz Testvériség élt tovább. A testvériséget 1500 és 1510 között alapította vagy alakította lovagi renddé Pierre Amelot párizsi pap. Segítői között volt Gié marsallja, Pierre de Rohan, Anne de Gourdon-Genouillac, Jacques Nyverd, Párizs vezető nyomdásza és Guillaume Briçonnet, meaux-i püspök. E Testvériség megőrzését Barbot kanonok bízta rám 1926 januárjában."* A Barbot által átadott iratoknak így Charbonneau kezében kellett lenniük, de jelenlegi fellelhetőségük nem ismert. Ezek a dokumentumok jelölték ki a doktrinális, szimbolikus és rituális alapzatot.

Charbonneau naplójegyzeteiben számos név tűnik fel, akik elég fontos nyomot hagytak a történelemben. Pierre de Rohan például igen ismert személyiség, Gié marsalljának hívták. Ő volt Franciaország tábornagya, a négy királyi régens egyike XI. Lajos király súlyos betegsége idején. A király rábízta az angoulême-i gróf, a későbbi I. Ferenc neveltetését is. Ami Guillaume Briçonnet-t illeti, VIII. Károly, s később XII. Lajos idején Franciaország vallási ügyeinek vezetésével volt megbízva. Ő volt a pisai gallikán zsinat legfőbb kezdeményezője is, amelyet II. Gyula törekvéseivel szemben hívtak össze.

De Rohan számos alkalommal utazott Itáliába, a meaux-i püspök pedig egész életében sok szálon kötődött Rómához. Hogy milyen módon sikerült létrehozni a kapcsolódási pontot a „Paraklétosz Testvériség" történelmi alapítói között, két pólusban mutatkozik meg: *„Itáliában és a Trident előtti katolikus humanizmusban, me-*

lyek közül Itália a kitüntetett központ". Valóban, a reneszánsz Itáliában a vallásosság új formáinak felbukkanásával kiemelkedő fontosságot tulajdonítottak a karitatív tevékenységeknek és a katekizmusnak, felelevenítve néhány neoplatonikus eszmét, s olyan belső erőfeszítéseket, amelyeket a késő középkorban elfelejtettek.

Ebben az időben Itáliában számos beavatási csoport létezett, köztük egy titokzatos szellemi csoport, amelynek tagjai egy hainaut-i születésű francia misztikusnő, Marguerite Porete követői voltak, és amelynek központja Monte Cassino apátsága volt. Ez a közösség Genovai Szent Katalinhoz és az Isteni Szeretet laikus köreihez is kapcsolódott. Kapcsolatháló alakult ki mindezen misztikus itáliai csoportok között, amelyek sűrű szövetként hatották át az apátságokat és a parókiákat, Itália északi részeitől egészen délig, nem heterodox, hanem misztikus és ezoterikus tanítást védelmezve.

Tommaso Leccisotti, Monte Cassino könyvtárosa írta: *„szerzetesek egy misztikus csoportja van jelen az apátságban, amely átfogó hálózat részeként kapcsolódik a tizenhatodik század első évtizedeiben létező itáliai spirituális központokhoz. Eltűnt dokumentumokat, okiratokat, kis értekezéseket, verseket, rövid feljegyzéseket, bibliai idézeteket gyűjtenek össze. Ezek mind egyértelműen ezoterikus jellegűek, nagyon mély misztikus elmélkedések eredményei, s mindet arra szánják, hogy a különféle szellemi iratok* usillus grex*ként terjedjenek."*

Guillaume Briçonnet itáliai utazásai során kapcsolatokat tartott fenn „Az Örök Bölcsesség Káptalanjaként" is ismert „Örök Bölcsesség Testvériséggel", amely Szent Márta ágostonrendi templomában gyűlt össze, és az apátnő, Arcangela Panigarola volt a kör szellemi vezetője. A Káptalant 1500 körül alapították Ravennában, Giovanni Antonio Belloni ösztönzésére. Belloni csaknem egész életét Franciaországban töltötte, s szent ember hírében álló személyiségként 1528-ban halt meg Milánóban. Ez a csoport különleges kapcsolatban állt a domonkosrendi Barrista da Crema működésével, valamint fennállása idején a kor néhány illusztris alakja is részese volt Denis és Guillaume Briçonnet püspökök mellett.

E fontos aszketikus társasághoz későbbi pápák is kapcsolódtak: X. Leó, IV. Piusz és Szent V. Piusz. 1530-ban lépett be, s lett a kör része Zaccaria Szent Antal Mária, aki egyúttal különböző apostoli testvériségek alapítója is volt: a „barnabitáké", a Lefejezett Szent Pál Rendes Papjaié, a Megtért Szent Pál Angyalaié (az „Angyalok") és a Szent Pál Jegyeseié (Jegyesek). E laikus közösségek szoros kapcsolatban álltak egymással, kegyes tetteket gyakoroltak, különösen a betegek ellátásában. Rendkívül szigorú aszkézisüket a korai egyház patrisztikája ihlette. A „barnabiták" különösen Nagy Szent Vazul, Aranyszájú Szent János, Pszeudo-Dionüsziosz, Szent Bernát, Szent Bonaventura és Sienai Szent Katalin műveit értékelték nagyra.

„Az Örök Bölcsesség Káptalanja" Grenoble-on keresztül lépett Franciaországba, Jean Antoine Bellot-nak, a Szent Antal Rend rendházfőnökének köszönhetően. Bellot VIII. Károly leánytestvérének felbecsülhetetlen segítségével számolhatott, aki Orléans-i Lajos felesége, Franciaország királynéja volt, házasságuk 1498-as felbontásáig, utána pedig Berry hercegnője. Bellot 1514-ben megismerte Savonarola egyik tanítványát, a ferences Georgius Benignus de Salviatist, aki egy 1502-ben megjelent profetikus művet, az *Apocalypsis novát* (Új apokalipszis) terjesztette, a portugáliai ferences, Amadeus (Joao Menendez da Silva) munkáját. A könyv az Angyali Pásztor, a békevivő eljövetelét hirdette [vö. Paraklétosz – a védelmező, a vádló sátán ellentéte, a közbenjáró, a vigasztaló, a szent szellem ajkával szóló, a segítségül hívott (invokált) – ideájával *(a szerk.)*]. Ez a mű szorosabbra fűzte a Briçonnet testvé-

rek, Bellot, Salviatis és Panigarola kötelékeit, és alapot jelentett ahhoz, hogy az Angyali Pásztor üzenete elterjedjen. Guillaume Briçonnet elszakadt a csoporttól a profetikus túlzások miatt.

Briçonnet rátalált „Az Isteni Szeretet Káptalanjára", amelyet 1497-ben Genovában alapítottak. Ennek egyik ága X. Leó pápasága idején Rómáig ért. E csoport rendszabálya előírta, hogy kötelező megőrizni az előírásokkal és a belépéssel kapcsolatos titkot.

Marguerite Porete (1250–1310), francia misztikus

Az említett személyekről és társaságokról ismert tények hozzájárulnak ahhoz, hogy hitelt adjunk annak, amit Charbonneau-Lassay a Paraklétosz Testvériség alapítóinak kapcsolatáról feltárt. Ez a testvériség minden valószínűség szerint e reneszánsz kori itáliai társaságokból származott. A személyiségek, akik Charbonneau-nél előfordulnak, kapcsolatban állhattak egymással, akkor is, ha önéletrajzaik semmilyen, e szövetségekre vonatkozó utalást nem tartalmaznak. De maga Charbonneau is – aki jó érzékkel tekintett el a leszármazások felsorolásától – hangsúlyozta a titkosság fenntartásának fontosságát a testvériség tagjai között, ami megmagyarázza az életrajzok hiányosságait.

A Paraklétosz Testvériség életre keltése

1513-ban meghalt Gié marsallja, akiről Charbonneau naplójában megállapította, hogy a Paraklétosz első lovagi nagymestere volt. Ettől kezdve alig tudni valamit a szervezetről egészen a huszadik század elejéig, amikor is Charbonneau ezt írta a naplójában: *„Egyedülálló körülmények lehetővé tették számomra, hogy számos középkori misztikus csoportról, doktrináikról, szimbolikus cselekedeteikről tudjak, olyan információkról, melyek általában nincsenek felfedve az életrajzokban, mégis legalább annyira bizonyosak"*. Minden alkalommal – különösen 1929-től kezdődően – sokat hivatkozott ezekre a tényekre, amelyek komoly érdeklődést váltottak ki René Guénon követőinek – Clavelle (Reyor), Thomas (Tamos) és Luc Benoist (aki múzeumi tisztviselőként hírnévre tett szert Franciaországban) – belső körében.

Charbonneau utalásai ugyan kisszámúak, de figyelemre méltóak. Egyik bejegyzése például egy másik titkos katolikus szervezetről, a „l'Estoile Internelle"-ről (a Benső Csillag) szól. *„Az Estoile Internelle* – írta –, *amely sohasem számlált tizenkét tagnál többet, a tizenötödik századból származó, eredeti, alapításáról és misztikus tanításairól szóló kéziratokban létezik (…), ehhez kapcsolódik később az Isteni Paraklétosz Lovagi Testvérisége (Fraternité des Chevaliers du Divin Paraclet)"*.

A katharizmus kutatójának, a carcassonne-i Kathar Tanulmányi Központ alapítójának, René Nellinek írt levelében Charbonneau kifejtette: *„Egy nagyon szűk körben terjesztett kis vallásos folyóiratban jó pár évvel ezelőtt publikáltam egy bizonyára teljesen figyelmen kívül hagyott, középkori eredetű csoport, az Estoile Internelle szimbólumáról egy képet. E szimbólum, amelyhez nem adtam pontos magyarázatot, egy kelyhet foglal magában, amelyben egy vörös kő nyugszik. Így ez két különválasztható tradicionális ábrázolás, nevezetesen a Szent Grál – Gautier Map és Chrétien de Troyes kelyhe –, valamint Wolfram* lapsit exillisének *egyesítése. Az Estoile Internelle létezik még, több fejezetben is megjelent egy nagy műben,* a

Le Bestiaire du Christ*ben, amelyet a francia-belga Desclée de Brouwer kiadó jelentetett meg 1940-ben. A kiadás négyötöd része elégett, nem sokkal azelőtt, hogy a németek távoztak.*

Ez a legteljesebb mértékben ortodox katolikus csoport volt, szigorúan titkos, tagjai teljesen megközelíthetetlenek. (…) Azért, hogy elősegítse kutatásaimat a Le Bestiaire du Christ *megvalósításához, az Estoile Internelle utolsó előttit megelőző mestere megadta az engedélyt, hogy mint a közösség tizenegyedik tagja, felfedjem a csoport létét, és számos jelentős, birtokukban lévő dokumentumot ismertetett velem, amelyek tizenötödik század végi, tizenhatodik század eleji kéziratok voltak."*

1938-hoz tartozóan, Charbonneau-Lassay a következő feljegyzést tette naplójában szeptember 5-én: *„Clavelle, az édesanyja és a felesége jönnek, Tours-on át, a 18-as vonattal 20 órakor"*. A következő nap: *„Kedd. Megnézzük közösen Loudunt. Clavelle és én elkezdünk dolgozni."* A különös, „munkára" vonatkozó megjegyzés a következő napokat is végigkíséri, mint egyetlen fontos megemlíteni való dolog: *„Szeptember 7-e, 8-a, 9-e. Séták a városban, folytatjuk a munkát."* 10-én érkezik Tamos: *„Szombat. Reggel kimegyünk az állomásra megkeresni közös barátunkat, Tamost. Délutánra minden kész* – írta –, *a titkos csoporton kívül gyűltünk össze, ahol a régi Paraklétosz Testvériség élt tovább"*. A következő nap a kulcs: *„Szeptember 11-e. Vasárnap. Közösen részt veszünk a szentmisén, és délután megünnepeljük a Paraklétosz első káptalanját"*.

Clavelle-nek a Testvériség iránti érdeklődése tizenöt évvel korábbra nyúlik vissza, amint arról maga beszél egy levélben: *„1922 körül megleptek Charbonneau-Lassay zárt keresztény szervezetekre vonatkozó utalásai különböző cikkeiben, melyeknek tanításai hozzásegítenek, hogy jobban megértsük a különböző keresztény szimbólumok jelentését"*. Kezdetben Charbonneau több szempontból is fenntartotta a titkot, mivel túl korainak látta felfedni Clavelle-nek: *„Lassay először csak egy szervezetről, az Estoile Internelle-ről beszélt nekem, amelynek látta tizenötödik századból származó dokumentumait. E szervezet, legalábbis abban az időben, nem számlált többet tizenkét tagnál, akiket maguk választottak. Így olyan társaságról volt szó, ahol nem merültek fel belépési követelmények. Minden tag kiválasztotta az utódját, aki a halála után elfoglalta helyét a társaságban. Charbonneau nem erősítette meg, hogy tagja lenne ennek a szervezetnek, csupán arra volt felhatalmazva, hogy szortírozza a dokumentumokat. (…) Az volt a benyomásom, hogy Charbonneau bizonyos dolgokat titokban tart"*. Clavelle nem tévedett. Tizenhat év telt el, mire Charbonneau, akinek csaknem húsz éven keresztül kétségei voltak a Testvériség életre keltése felől, végül elhatározta, hogy jóval nyitottabb lesz barátja felé: *„Kapcsolatunk szép lassan bensőségessé vált, ahogy újra és újra visszatértem a kérdéshez, hogy a kereszténységeknek lehetetlen-e beavatást találni a saját tradíciójukon belül; minekutána tényleg feltárult előttem, arra jutottam, hogy itt valóban van valami több"*. Ez a „valami több" a Paraklétosz Testvériség volt: *„A tizenötödik századtól léteztek dokumentumok egy szervezetről, amelynek az Isteni Paraklétosz Lovagi Testvérisége volt a neve, és a létszáma nem volt megszabott. E Testvériség megőrzését Barbot kanonok bízta rám 1926 januárjában. Barbot lovagi nagymester volt, »Mayor e l'Estoile Internelle« címmel. A csoport Franciaországon belül elsősorban Île-de-France-ban, Beauce-ban, Maine-ben és Anjou-Poitou-ban terjedt el. Korlátozottan, kis létszámban volt jelen, s ezen okok miatt ismeretlen előttünk. Nem kívántak új beavatottakat."*

Attól az időtől kezdve a Paraklétosz Testvériség lovagi nagymestere egyúttal az Estoile Internelle tizenkét tagjának egyike lett. Eldöntött tény lett, hogy a Testvériség visszahúzódik, és dokumentumait az Estoile Internelle-re bízza. *„Hogy biztosítsák a beavatás e formája átadásának*

Guillaume Briçonnet (kb. 1472–1534), meaux-i püspök

folytonosságát – folytatja Clavelle –, *úgy döntöttek, hogy minden nemzedékből beiktatják az Estoile Internelle néhány tagját a Paraklétosz lovagjai közé, hogy az idő múlásával is, ha úgy döntenek, életre kelthető legyen ez a közösség.*" Két évszázad múlva a francia forradalom azzal fenyegetett, hogy elpusztul a beavatási láncolat. Az Estoile tagjainak nagy része *guillotin* alá került, megölték őket, vagy meghaltak a vendée-i háborúban. Az átadást egyetlen túlélőnek sikerült fenntartania, aki bár több mint nyolcvanéves volt, a halála előtt biztosította a két társaság továbbvitelét néhány beavatás megvalósítása révén.

A tizenkilencedik század második felében az Estoile Internelle vezetői több alkalommal megkísérelték életre kelteni a Paraklétosz Testvériséget, de minden ilyen alkalommal a katolikusok aggályaival szembesültek, akik attól féltek, hogy így az eretnekség határára kerülnének és az egyházi hatóságok elítélnék belépésüket.

1925-ben a poitiers-i katedrális idős esperese, akit Charbonneau-Lassay már évek óta ismert, felfedte neki a két szervezet létét. Akkoriban ő volt ezek nagymestere, s azt mondta Charbonneau-nek, átadja neki a Paraklétosz beavatását, azzal a megkötéssel, hogy újjáéleszti majd a szervezetet, amint lehetőség lesz rá. „*Amikor Charbonneau elmesélte ezt nekem* – folytatja Clavelle –, *még nem tett semmit ebben a vonatkozásban.*" Úgy tűnik, csupán egyik barátjának, Palud du Bellay grófnak vázolta a dolgot, de annak 1929-ben bekövetkezett halála az egészet leállította.

Abban az időben Charbonneau-nak továbbra is kétségei voltak. Clavelle, hogy barátja aggályait eloszlassa, René Guénonhoz fordult tanácsért, akit Charbonneau nagyon tisztelt. A francia guénoniánus körök célul tűzték ki egy olyan nyugati beavatási út felkutatását, amely elkerüli az „iszlám opció" követését, amelyet maga Guénon és később belső körének más tagjai is – Frithjof Schuon, Michel Vâlsan és Clavelle – azelőtt kezdtek követni, mielőtt felmerült a gondolat, hogy létezik egy kifejezetten keresztény ezoterikus út. „*Charbonneau megkérdezett egyszer* – folytatja Clavelle –, *hogy ismerek-e megbízható embereket, akiket érdekelhet e testvériség helyreállítása. Azt mondtam neki, magamat és egy barátomat. 1938 szeptemberére beiktatást kaptam a Paraklétoszba, sőt bemutattam Charbonneau-Lassay-nek azt, aki az utódja lehetne. Charbonneau egyúttal felhatalmazott a beavatás átadására, mi több, 1939 folyamán el is végeztünk néhányat.*"

René Guénon, e kör spirituális mestere pontosan informált és tájékozott volt mindezen irányulásokról Clavelle-től. Beleegyezését adta, és elismerte a Paraklétosz Testvériség „ortodoxiáját". Ám éppen Clavelle veszített kezdeti lelkesedéséből. „*A Lassay által teremtett helyzetben súlyos hézagok merültek fel* – állapítja meg –, *mivel nem találtuk nyomát egy igazán helyénvaló me-*

tódusnak. Ugyanazon dokumentumokból világossá vált, hogy bizonyos elemek elvesztek az út során. Összességében megvizsgálva kiderült, hogy e szervezet továbbélése kevesebb érdekességet rejt magában, mint kezdetben gondoltuk".

Clavelle, mielőtt e helyzet kialakult volna, Guénon tanácsát követve 1943-ban eldöntötte, hogy elfogadja az iszlám *barakát*, *„azzal a benyomással, hogy mindent megtettem, amit csak lehetett a kereszténység oldalán".*

Néhány hónappal halála előtt Charbonneau a Paraklétosz Testvériség jelenlétében átadta utódjának azon tanítások kiegészítését, amelyeket Clavelle korábban hiányosnak talált. Clavelle ezen újabb dokumentumok ismeretében belátta, hogy *„ha nem is képeznek teljes és részletes módszert, legalább a módszer egy jelentős elemét igen. Éppen azért, mert nem több, mint egy módszer egyetlen eleme, lehetséges lett volna bizonyos muszlim metódusok analógiájára kibontani, és e tekintetben a helyzet, hogy mindkét formával volt kapcsolatom, gondviselésszerű körülményként merülhetett volna fel. Ám szembesülnöm kellett Charbonneau-Lassay utódjának és az ő helyettesének érzékenységével."*

A dolgok megváltoztak, mindenekelőtt azzal, hogy Charbonneau 1946-ban elhunyt. A legutóbbi fejleményekről Guénon már nem tudott. A Paraklétosz Testvériség új mesterei Charbonneau, Clavelle és Guénon eljárásától igen eltérő irányt vettek, kialakítván egy felsőbb elithez tartozás tudatát, amely minden másnál felsőbb rendű, és emiatt nem ismer el más, magánál hatalmasabb tekintélyt, még erkölcsit sem. Ez nem akadályozza meg, hogy – mint levelében Clavelle mondja – e nagyszerű szervezet bizonyosan eltűnjön a hatvanas években vagy a hetvenes évek elejére, talán örökre. *„Jelenleg* – ekkor az ötvenes években járunk –, *a Franciaországban élő személyeket is beleértve, nagyon nehéz a belépés a szervezetbe, a kapcsolatok rendkívül ritkák. Ennek oka a lovagi mester egészségi állapota, amely mindenféle működést meggátol, míg helyettesének tevékenysége anyagi és családi helyzete miatt szélsőségesen lecsökkent. Minthogy a testvériség nem akart újabb jelölteket felvenni csak azért, hogy ideje hiányában magukra hagyja őket, jónak látta a toborzó tevékenységet majdnem teljesen felfüggeszteni."*

Clavelle e fontos levele egy olyan lehetőség nyitva hagyásával zárul, amelyről okunk van azt gondolni, hogy csupán a jó szándékok körében maradt, távol a megvalósítottságtól. *„Nem zárhatjuk ki, hogy a helyzet idővel változni fog, és a szervezet néhány tagja szeretné, hogy én vegyem kezembe a csoportot, de ez még nagyon bizonytalan (Guénon nem tartotta összeegyeztethetetlennek a különböző funkciók gyakorlását eltérő beavatásokban)."* Több mint harminc év óta semmiféle jel nincs a Paraklétosz Testvériség tevékenységéről. Az utolsó ezoterikus keresztény szervezet, amelyről tudunk, úgy tűnik, eltűnt. Más rendek és szervezetek ugyan később is felbukkantak – a hetvenes és a kilencvenes években is –, de semmiféle leszármazás nem ismerhető fel bennük a Paraklétosz Testvériség, még kevésbé az Estoile Internelle vonatkozásában. Ez nem akadályozza meg, hogy azt gondoljuk, a keresztény ezoterizmus kutatása ugyanúgy folytatódik tovább, mint legjobb pillanataiban, más, modernek számára kevésbé érdekes struktúrákban.

A Mindenség Grál-kelyhe' és a köként felfogott krisztusi vér: a 'Benső Csillag rend emblémájának alapjául szolgáló 15–16. századi ábrázolás (Louis Charbonneau-Lassay másolata és metszete)

Ford. Pintér Balázs